(BW)

M Ø T E

i den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite

torsdag den 1. november 1984 kl. 16.

Møtet ble ledet av formannen, Jakob Aano.

Til stede var: Jo Benkow, Gro Harlem Brundtland, Johan Buttedahl, Kjell Magne Fredheim, Guttorm Hansen, Jan Petersen, Hans Hammond Rossbach, Jakob Aano, Liv Aasen, Per Hysing-Dahl, Odvar Nordli, Knut Frydenlund, Thor Knudsen, Reiulf Steen, Petter Thomassen, Hans Olav Tungesvik, Stein Ørnhøi, Gunn Vigdis Olsen-Hagen (for Gunnar Berge), Marit Løvvig (for Harald U. Lied).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: fungerende utenriksminister, statsråd Anders C. Sjaastad.

Følgende embetsmenn ble gitt adgang til møtet:
Fra Utenriksdepartementet: statssekretær Torbjørn Frøysnes
underdirektør Ole Petter Kolby
Fra Forsvarsdepartementet: major Steinar Wang.

Dessuten var til stede komiteens faste sekretær, Jan Tore Holvik.

D a g s o r d e n :

1. Forsvars- og fung. utenriksminister Anders Sjaastad og statssekretær Torbjørn Frøysnes i Utenriksdepartementet vil redegjøre om FN-styrken i Sør-Libanon (UNIFIL) og Norges deltagelse i styrken.

2. Eventuelt.

Sak nr. 1.

Redegjørelse om FN-styrken i Sør-Libanon (UNIFIL) og Norges deltagelse i styrken.

FUNG. UTENRIKSMINISTER, STATSRÅD ANDERS C. SJAASTAD: 19. mars 1978 vedtok De forente nasjoners sikkerhetsråd å opprette en midlertidig FN-styrke (UNIFIL) i det sørlige Libanon. En norsk bataljon med støtteelementer har siden månedsskiftet mars-april 1978 vært stasjonert i området.

(BW) UNIFILs mandat ble 12. oktober i år av Sikkerhetsrådet fornyet for en periode på seks måneder, dvs. frem til 19. april 1985.

Styrkenes mandat er uendret og har følgende elementer:
- å overvåke tilbaketrekningen av israelske styrker fra libanesisk territorium,
- å gjenopprette internasjonal fred og sikkerhet og
- å bistå den libanesiske regjering med å gjenopprette effektiv myndighet i området.

FNs generalsekretær har anmodet Norge om å stille styrker til rådighet for den nye mandatperioden.

Situasjonen i Libanon ble radikalt endret i løpet av sommeren 1982. I begynnelsen av juni gikk israelske styrker inn i Libanon og trengte gjennom de områder som ble kokntrollert av UNIFIL. UNIFILs operasjonsområde kom i løpet av kort tid til å befinne seg bak de israelske linjer. Israelske styrker rykket senere frem til Beirut.

17. mai 1983 nådde Israel og Libanon, med amerikansk mellomkomst, frem til en avtale som skulle legge grunnlaget for uttrekning av fremmede styrker fra Libanon. Fra israelsk side ble det presisert at man forutsatte samtidig israelsk og syrisk tilbaketrekning.

Som følge av økende militære problemer for Israel i Libanon og etter sterkt internt press ble det i begynnelsen av september 1983 gjennomført en delvis tilbaketrekning av de israelske styrker fra Beirut og Chouf-området til sør for Awali-elven. UNIFIL ble imidlertid fortsatt liggende bak de israelske linjer.

Situasjonen i området har på mange måter endret seg i de seneste måneder. Det viktigste er kanskje at den nye israelske regjering synes å gi høy prioritet til en snarlig tilbaketrekning fra Libanon. I regjeringens handlingsprogram er det slått fast at man vil ta de nødvendige skritt for å få sikkerhetsgarantier som kan gjøre det mulig å trekke styrkene ut av Libanon. Som et ledd i dette arbeid har Israel tatt initiativ til forhandlinger med den libanesiske regjering og UNIFIL. Disse forhandlingene vil begynne i Naqoura - som er FN-styrkens hovedkvarter - den 5. november d.å.

Man har også fraveket kravet om samtidig syrisk tilbaketrekning som en forutsetniung for en fredsløsning.

Andre endringer som påvirker situasjonen, er: etablering av en libanesisk samlingsregjering, at den libanesiske regjering har opphevet 17. mai-avtalen, at

(BW) forsoningsdrøftelsene i Lausanne mellom de ulike libanesiske parter er gjenopptatt, og at den libanesiske regjering har gjennomført sin "sikkerhetsplan". Samlet gir dette grunnlag for en forsiktig optimisme.

Avgjørende for iverksettelsen av en israelsk tilbaketrekning vil imidlertid være om man oppnår enighet om de nødvendige sikkerhetsgarantier. De momenter som man på israelsk side ventelig vil legge særlig vekt på, er:
- forståelse med Syria om visse definerte "sikkerhetslinjer" som verken må overskrides av syriske styrker eller av PLO-soldater,
- en utvidet rolle for UNIFIL i Sør-Libanon,
- et utvidet nærvær av regulære libanesiske styrker i Sør-Libanon,
- at general Lahads - etterfølgeren til Haddad - militsstyrker fortsatt skal ha en rolle å spille når det gjelder å sikre Israels nordgrense.

UNIFILs nåværende og fremtidige situasjon må ses i sammenheng med disse forhold. Utviklingen i området skaper utsikter til en viss bevegelse, og det vil kunne påvirke UNIFILs situasjon. Samtidig er det klart at det vil kunne bli meget vanskelig å oppnå enighet om de sikkerhetsordninger Israel stiller som betingelser for sin tilbaketrekning. Situasjonen for UNIFIL kan derfor meget vel fortsatt være fastlåst om seks måneder.

Sikkerhetsrådets vedtak om mandatsforlengelse bygger på en anmodning fra den libanesiske regjering. I anmodningen gis uttrykk for at til tross for den nåværende situasjon i det sørlige Libanon utgjør UNIFIL fortsatt en viktig stabiliserende faktor. Videre understrekes betydningen av styrkens nærvær som et uttrykk for FNs forpliktelse når det gjelder å bevare Libanons uavhengighet, suverenitet og territorielle integritet, i samsvar med Sikkerhetsrådets vedtak. Også i rapporten fra FNs generalsekretær til Sikkerhetsrådet understrekes UNIFILs betydning når det gjelder opprettholdelse av den relative ro i Sør-Libanon, og generalsekretæren anbefaler en mandatfornyelse som vedtatt.

UNIFILs situasjon er i dag fortsatt utilfredsstillende. Styrkene kan ikke utføre sitt oppdrag som forutsatt. Dette er en situasjon som i seg selv gir grunnlag for å foreta en uttynning. På den annen side vil det være praktisk vanskelig å redusere den norske kontingenten i inneværende mandatperiode. Bortsett fra Senegal, som for flere måneder siden har gjort det klart at landet trekker seg ut av UNIFIL, synes de øvrige troppebidragsytende land innstilt på fortsatt å delta med kontingenter av samme størrelse som tidligere. Videre vil NEPAL gjeninntre i UNIFIL etter Senegal.

Både den nåværende uholdbare situasjon og behovet for å legge press på partene for å få en endring tilsier at Norge signaliserer at vi vil foreta en uttynning av vår betydelige troppekontingent når styrkene ikke har meningsfylte fredsbevarende oppgaver.

(BW) Statssekretær Frøysnes har nylig drøftet dette spørsmål med FNs under-generalsekretær Brian Urquhart - som er ansvarlig i FN for UNIFIL-styrkene - og med amerikanske myndigheter. På begge hold støttet man opp om tanken om at en reduksjon i det norske nærvær kan legge et virkningsfullt press på partene. Det var alminnelig enighet om at man nå måtte søke å utnytte det momentum som ligger i situasjonen.

Regjeringen har derfor til hensikt å begynne forberedelser med sikte på en vesentlig uttynning av styrken i NORBATT etter utløpet av den mandatperiode som slutter 19. april 1985, dersom situasjonen da skulle være like fastlåst som tidligere. De norske støttestyrker - i første rekke verkstedskompaniet i Tibnin, som utfører servicefunksjoner for hele UNIFIL - vil ikke bli berørt av en slik uttynningsplan. Det er imidlertid en klar forutsetning at beslutningen om å redusere den norske kontingent bør kunne endres dersom den politiske situasjon i området tilsier det.

Det bør videre tilkjennegis som Norges oppfatning at FNs UNIFIL-engasjement bør avvikles dersom det ikke innen utløpet av neste mandatperiode skjer vesentlige endringer i betingelsene for å oppfylle det nåværende mandat, eller at det oppnås enighet om et nytt mandat.

Ved en vurderiung av fremtidige oppgaver for UNIFIL bør en fra norsk side stille seg fleksibel til geografisk plassering av styrken. Spørmsålet om å benytte UNIFIL-styrker som buffer mellom okkupasjonsstyrker fra andre stater eller til politilignende oppgaver, f.eks. vakthold ved palestinske flyktningeleirer, kan bli reist. Etter Regjeringens syn bør imidlertid UNIFIL gjennom forhandlinger, særlig med libanesiske myndigheter, utvirke at eventuelle politilignende oppgaver bare blir begrenset til et kort tidsrom. Bruk av FN-styrker i slike interne funksjoner og også som buffer mellom ulike okkupasjonsstyrker er oppgaver som faller utenfor rammen av FNs tradisjonelle fredsbevarende virksomhet. Vaktstyrker ved palestinske flyktningeleirer vil også være i en meget utsatt posisjon i Libanon, med stor fare for overgrep fra væpnede elementers side. Skulle det komme en slik anmodning fra FNs generalsekretær, må man imidlertid være villig til å vurdere å stille tropper til disposisjon i en tilbaketrekningsfase. Man bør i utgangspunktet vise stor tilbakeholdenhet når det gjelder å benytte norske tropper, og det kan bare komme på tale i nødsfall og for å beskytte liv. Det er således en konkret vurdering av den aktuelle situasjon som må være avgjørende.

Regjeringens holdniong til fortsatt norsk deltagelse i UNIFIL er derfor følgende:

(BW) 1. På bakgrunn av anmodning fra Libanons regjering og FNs generalsekretær vil Norge også i neste seksmånedersperiode, fra og med 19. oktober d.å., bidra med en troppekontingent av samme størrelsesorden som den nåværende.

2. Samtidig tilkjennegis at Norge vil innlede forberedelser med sikte på uttynning av vesentlige deler av styrken i Sør-Libanon etter utløpet av mandatperioden som slutter 19. april 1985.

3. Beslutningen som nevnt i pkt. 2 kan endres dersom den politiske situasjon i området tilsier det.

4. Det bør videre tilkjennegis som Norges oppfatning at FNs UNIFIL-engasjement bør avvikles dersom det ikke innen utløpet av neste mandatperiode skjer vesentlige endringer i betingelsene for å oppfylle det nåværende mandat, eller at det oppnås enighet om et nytt mandat.

5. Utenriksdepartementet tar sikte på å innkalle Libanon-utvalget i nærmeste fremtid for å se på spørsmålet om en reduksjon av aktiviteten i lys av den situasjon UNIFIL befinner seg i, og for å begynne arbeidet med en konkret tilråding vedrørende den uttynningsplan som er nevnt i pkt. 2.

FORMANNEN: Eg takkar statsråden for innleiinga og gir ordet fritt til kommentarar.

GUTTORM HANSEN: Så langt jeg har greid å ta denne muntlige redegjørelsen, oppfatter jeg den slik at det Regjeringen nå legger fram for den utvidede, er det som av fungerende utenriksminister ble kalt pkt. 2, nemlig at man bør signalisere uttynning etter utløpet av inneværende periode.

De andre spørsmål som her ble nevnt, bl.a. om andre oppdrag for styrken i forbindelse med tilbaketrekning o.l., går jeg uten videre ut fra blir forelagt den utvidede når eller hvis de blir aktuelle. Det vil jo være en vesentlig forandring av styrkens oppgaver og bærer vel i seg utenrikspolitiske sider som det bør bli anledning til å vurdere når man ser hvordan situasjonen da er.

Så langt jeg forstår, er det antatt at et slikt signal fra Norge nå vil kunne bidra til noe mer bevegelse i situasjonen, og ut fra det har jeg ingen innvendinger mot at Regjeringen signaliserer sin vilje. Det viser jo

(BW) en klar politisk standpunkttagen, men jeg kan ikke se at UNIFIL-styrken nå kan fylle noen annen oppgave enn å gi en viss trygghet for den befolkning som bor der. Jeg må si at det å ligge bak en okkupasjonsmakts linje med en FN-styrke har jeg helt siden den situasjonen oppstod, egentlig ikke skjønt hensikten med. Men jeg har funnet å ville bøye meg for de vurderinger som har ligget til grunn for å kunne akseptere en opprettholdelse av dette engasjementet.

Men jeg er enig i at man nå både bør signalisere denne viljen og sannsynligvis også være med på å si at FN bør avvikle sitt engasjement totalt i området dersom det ikke skjer noen forandring.

FUNG. UTENRIKSMINISTER, STATSRÅD ANDERS C. SJAASTAD: Jeg tror det er riktig av meg å avklare med en gang hva vi inviterer den utvidede utenrikskomite til å ta standpunkt til. Det er det som står i punktene 1 og 2 - en forlengelse av mandatet og en uttynning.

Ellers vil man selvfølgelig komme tilbake til denne komite hvis det blir snakk om de øvrige spørsmål som ble nevnt.

GUTTORM HANSEN: Jeg går uten videre ut fra når det gjelder pkt. 1, at Norge allerede har gått med på en forlengelse av mandatet. Har ikke det allerede skjedd?

FUNG. UTENRIKSMINISTER, STATSRÅD ANDERS C. SJAASTAD: Ja, for så vidt som vi har gitt uttrykk for at vi vil bidra fortsatt i seksmånedersperioden fra 19. oktober.

GUTTORM HANSEN: Og den datoen er for lengst passert, så jeg gikk uten videre ut fra at det spørsmålet ikke stod på dagsordenen.

FUNG. UTENRIKSMINISTER, STATSRÅD ANDERS C. SJAASTAD: - for å avklare dette: Vi har ikke gitt det formelle svar ennå. Vi har tatt det forbehold som ligger i at vi går til denne komite med spørsmålet.

(BW) GUTTORM HANSEN: Jeg må si at jeg ikke helt greier å ta visdommen i akkurat dette. Man kunne jo ha innkalt til møte i denne komite før 19. oktober, det hadde ikke vært noe i veien for det. Jeg hopper derfor uten videre over det punktet og sier meg glad for det som nå foreligger her - at det er signalementet om uttynning som det er aktuelt for oss å gi råd om, og det var det jeg ville gi råd om.

FORMANNEN: Er det andre kommentarar så langt?

(SA)

PER HYSING-DAHL: Siden ingen andre talere har meldt seg foreløpig, vil jeg gjerne tilkjennegi mitt syn på to sider av dette spørsmålet om UNIFIL. Det ene er at jeg aldri har kunnet forstå hvorfor Norge i så mange år skal yte et så relativt stort bidrag til denne FN-styrken der nede. Jeg synes det legger en byrde på Norge som er uforholdsmessig i forhold til hva svært mange andre FN-nasjoner bidrar med. Det vil jeg gjerne ha sagt.

Jeg vil gjerne feste oppmerksomheten ved hva dette egentlig betyr for vårt eget forsvar. Hvis jeg ikke er feil underrettet, har vi nå i en nokså lang periode hatt den situasjon at vi tar ut utstyr av mobiliseringslagrene våre for å sende det til Libanon. Vi tar militært utstyr ut av mobiliseringslagre i Norge for å sende det ned til et klima bestående av salt og sand. Dette materiell får en ytterst hard medfart og blir meget sterkt redusert, og følgelig er det for en stor dels vedkommende knapt verdt å bringe tilbake til Norge. Det hadde i og for seg kunnet vært forklarlig og akseptabelt hvis man fra FNs side hadde ytet Norge erstatning for tap ved bruk av materiell. Det skjer så vidt jeg vet, men her kommer mitt spørsmål til forsvarsministeren: Etter mine begreper skjer det ikke slik at det er full dekning på langt nær. Jeg vil derfor gjerne høre om det er inntrådt noen forbedring i den siutajsonen, slik at vi virkelig kan vente å få erstatning for materiellinnsatsen.

Så har man anført at den virksomheten vi driver der nede, har en positiv militær virkning for vårt forsvar, i og med at dette er - la oss si - en stor repetisjonsøvelse. Jeg for min del tror at hvis man hadde brukt en meget mindre sum enn den vi anvender der, til repetisjonsøvelser i Norge, hadde man fått den samme effekten ut av det. Med andre ord: Når vi nå blir stilt overfor spørsmålet om en ny forlengelse, og formodentlig også kommer til å si ja, får vi iallfall være klar over hvilke virkninger dette har på vårt eget forsvar.

Det å ta materiell ut av våre egne mobiliseringslagre er etter min mening en alvorlig sak for vårt hjemlige forsvar. Det er ikke hermed sagt at man ikke kan være med på de avgjørelser som Regjeringen her har tatt, men jeg vil gjerne understreke denne side av saken, og for å gå tilbake til det første punkt som jeg nevnte: Er det ikke mulig å få andre nasjoner til å ta en større byrde der nede når vi tross alt har vært der i seks år?

(SA)

FORMANNEN: Eg foreslår at vi no går vidare på talarlista, og at statsråden samlar opp dei spørsmål som måtte koma.

JOHAN BUTTEDAHL: Jeg vil støtte det opplegg som fung. utenriksminister her legger opp til. Jeg ser klart at det er punkt 2 som er til behandling her, men når det gjelder punkt 3 i opplegget, er det - hvis jeg tolker dette riktig - slik at opplegget kan endres dersom situasjonen tilsier det. Det vil også være med i den vurdering som gjøres her.

Som sagt, jeg støtter det opplegg som er skissert her. Det gav jeg også til kjenne da jeg tok denne saken opp under trontaledebatten.

Jeg synes de signaler Sjaastad gav allerede under sin reise der nede, var et riktig signal, og jeg synes i likhet med Guttorm Hansen at det opplegg vi nå har, kan føre til en bevegelse i de forhandlinger og de utspill som nå skal komme.

STEIN ØRNHØI: Vi for vår del har ikke sett noe annet argument i de siste årene for at vi skulle stå med denne styrken i Libanon, enn at FN har bedt oss om det. Utover det har det vært tungt og vanskelig å finne meningsfylte argumenter for vår tilstedeværelse. Jeg synes i likhet med Guttorm Hansen at det er vanskelig på en måte å foreta noen fornuftig vurdering av i hvilken grad vi skal være til stede i inneværende periode. Det er på en måte et foreldet spørsmål. Jeg forstår Buttedahl også nå i dag slik at det vel er en avgjørelse som andre har tatt, og som andre må ta ansvaret for.

Ellers er jeg enig i det opplegg som er skissert under punkt 2.

Jeg vil for øvrig bare si i forbindelse med et av de senere punkter, som jeg uten videre også regner med blir brakt tilbake til komiteen her, at jeg tror at etter at vi har stått der nede i et slags militært ingenmannsland i flere år, hvor vi har stått i en situasjon hvor vi vel langt på vei har kommet til å spille til dels Israels rolle med vårt nærvær, kan det kanskje bli vanskelig å få norsk opinion til å forstå at vi ikke f.eks. i en kort periode skulle være med og beskytte palestinske flyktningeleirer. Men det er i så fall et spørsmål som jeg regner med at vi vil komme tilbake til senere.

(SA)

HANS OLAV TUNGESVIK: Det har blitt peika på at den militære funksjon til desse styrkane har blitt svekket i og med den plassering som dei etter kvart har fått i høve til okkupanten, og at det kanskje no er den symbolske funksjon dei har ved at FN er representert i området, som er det viktigaste, men då skulle ein kunne tru at den funksjon kunne bli ivaretatt også med ein mindre styrke enn den som vårt land har hatt til denne tid.

Når det gjeld punkt 2 som fung. utanriksminister har lagt fram, om at ein vil gi tilkjenne ei utvikling med sikte på uttynning etter utløpet av den periode vi no er inne i, har eg ikkje nokon merknad til ei slik ornding og vil derfor stø det som her er foreslått.

(EK) HANS HAMMOND ROSSBACH: Jeg har ingen innvendinger mot de to punktene som fung. utenriksminister har bedt om kommentar til, men jeg ser klart at de har nøye sammenheng med de øvrige punktene som også fung. utenriksminister nevnte, som skaper en viss elastisitet og en viss handlefrihet ut fra det FN her måtte ønske. Som det ble nevnt av fung. utenriksminister, har FN ikke motsatt seg dette, i den forstand at dette kan være et politisk bidrag for å få til en viss prosess som kan løse de problemer som er der nede. Under disse forutsetninger har jeg ingen innvendinger.

JO BENKOW: For ordens skyld: Jeg har selvfølgelig ingen innvendinger, i likhet med de andre som har uttalt seg. Jeg bare lurer på om man har noen kunnskap om en lignende uttynning kan være aktuelt for andre lands styrker for å øke dette presset. Det vil i så fall være et sujett å arbeide videre med. Da ble det mer realitet over det.

KNUT FRYDENLUND: Bare et par ord til det som Hysing-Dahl anførte om betenkelighetene for vår egen militære beredskap ved at man bruker materiell fra lagrene for mobiliseringshæren. Jeg synes også i og for seg det er et problem. Men vi må ha klart for oss at det å stille styrker til disposisjon for slik FN-tjeneste, er klart regnet som en oppgave for det norske forsvaret, dette er fullt i samsvar med de oppgaver som Stortinget har pålagt Forsvaret. Man må også huske på hva som var situasjonen før vi fikk UNIFIL-styrken i Libanon. Det var ikke funnet anvendelse for norske FN-styrker i lengre tid. Jeg tror det var åtte-ti år som norske FN-styrker ikke var brukt. Det var sovjetiske innvendinger mot for sterk NATO-dominans, og Regjeringen var den gang satt under sterkt press fra det militære for å finne anvendelse for disse styrkene. Det var frustrasjon i disse beredskapsavdelinger. Det er også et aspekt man skal ta med når det er spørsmål om å vurdere dette fra militært synspunkt.

For øvrig går halvparten av bevilgningene over u-hjelpsbudsjettet, og disse midlene - i hvert fall store deler av dem - blir refundert til Norge, selv om det tar en viss tid. Og da er vi faktisk i den situasjon at midler som er bevilget over u-hjelpsbudsjettet, som blir refundert til Norge, går inn i Finansdepartementets regnskap.

(EK)

PER HYSING-DAHL: Jeg vil gjerne få lov til å gjøre litt klarere hva jeg mente å anføre i sted. Det går i to punkter:

1. Det kan trygt drøftes og overveies om Norges bidrag i forhold til andre FN-nasjoners bidrag er relativt høyt. Vi står med en bataljon, det er en stor styrke i forhold til de andre som er der.

2. Det går på slitasjen på vårt eget materiell og det alvorlige i at vi tar utstyr ut av mob.-lagrene og sender ned, hvor det blir ødelagt. Og så munnet dette ut i et direkte spørsmål til fung. utenriksminister: Er det noen bedring i erstatningsforholdet? Hittil har nemlig erstatningen vært langt under det som kunne erstatte utstyret for oss, til tross for at det teoretisk sett har vært hensikten at så skulle skje.

Jeg er klar over at en av Forsvarets oppgaver er å bistå FN, noe vi alle er enige om. Spørsmålet er bare om man ikke også - og med god samvittighet etter vår innsats i forskjellige sammenhenger for FN - bør ta for seg og overveie de to punktene som jeg har nevnt.

FORMANNEN: Eg har teikna meg sjølv på talarlista. Eg skal berre nemna eit par punkt.

Eg trur det er viktig når vi ser på den tida som UNIFIL-styrken har vore der nede, å streka under dei to ting som var nemnde av Guttorm Hansen og Ørnhøi, nemleg for det første at det er FN som har bede oss om å vera til stades der nede, og framleis bed oss, og for det andre den kjensle av tryggleik som UNIFILs nærvere har skapt i den urolege situasjonen i Libanon som Libanons styresmakter på så mange måtar har gjeve uttrykk for. Eg trur også det må telja med i biletet. At noko av midlane blir teke over u-hjelpsbudsjettet, og at vi hjelper fattige land på denne måten, har vore eit stort stridsspørsmål tidlegare. Men det er ein annan debatt, som eg ikkje skal føra vidare her.

Når det så gjeld det som vi er bedne om å ta stilling til, er svaret på punkt to blitt klårlagt. Eg forstår det slik at ein alt i dag seier frå at vi er reie til å ta ein ny periode etter 19. april neste år, men allereie no seier frå at det vil skje ei uttynning i den perioden.

(EK) STEIN ØRNHØI: Bare for referatets og sikkerhets skyld, siden det er brakt opp: Vi har aldri ment at det har vært noen god idé å finansiere dette over u-hjelpsbudsjettet. Ettersom det er brakt opp, vil jeg ha det protokollert. Men jeg skal ikke komme nærmere inn på det her.

FORMANNEN: Ingen frå salen har bede om ordet, og eg vil derfor gi ordet til fung. utanriksminister.

(KL) FUNG. UTENRIKSMINISTER ANDERS C. SJAASTAD: Først til Hysing-Dahls konkrete spørsmål:

Det er riktig at vi tar materiell ut av mobiliseringslagrene. Det er riktig at kompensasjonen fra FN ikke fullt ut dekker det som skulle kompenseres, slik at det har akkumulert seg et tilgodehavende i FN både for denne operasjonen og - kan jeg i parentes bemerke - for tidligere fredsbevarende operasjoner.

Norge har nå gjort seg til medforslagsstiller når det gjelder en resolusjon i FN der man foreslår å heve satsene for FN-refusjoner. Jeg tror man kan si at Norge bidrar sterkt i UNIFIL, men jeg tror også det er riktig å si at det gjør de nordiske land generelt når det gjelder de pågående FNs fredsbevarende operasjoner. Sverige og Danmark er f.eks. sterkt med på Kypros, og Sverige har hospitalet i UNIFIL. Det er vel ikke for mye sagt at Norge etter hvert har kommet til å bli sett på som et nøkkelland i UNIFIL, og i den grad vi ville trekke oss ut, ville dette antakelig få konsekvenser for hele styrken. Vi har imidlertid hele tiden gjort det klart at vi vil handle i nær kontakt med de øvrige troppebidragsytende land.

Jeg vil i denne sammenheng også komme inn på uttynningsspørsmålet fra Benkow.

Nederland gjennomførte en uttynning i forrige periode, og står nå igjen med bare 160 mann. De hadde en styrke på størrelse med den norske, altså i overkant av 800 mann. De har altså allerede foretatt en omfattende uttynning.

La meg få lov til å si når det gjelder dette med uttynning for å påvirke situasjonen, at man fra norsk side nok har følt at partene i området har tatt norsk innsats i UNIFIL som gitt, at man har regnet med at vi nesten uten betingelser ville stille opp. Nettopp det at vi her stiller betingelser og antakelig også i en gitt situasjon vil kunne få de øvrige land i UNIFIL med oss, gir oss en mulighet for å påvirke situasjonen i en retning som vi mener er riktig. Dette er som nevnt også verdsatt bl.a. av FN-sekretariatet, av de amerikanske myndigheter og - vil jeg tro - av flere andre.

Når det gjelder å ta standpunkt til neste periode, vil det formelt først bli aktuelt i det øyeblikk Sikkerhetsrådet har fattet et vedtak om fornyelse av mandatet utover 19. april neste år. Jeg kan i den sammenheng nevne at slik det gikk for seg denne gangen, så fattet Sikkerhetsrådet vedtak den

(KL) 12. oktober. Generalsekretæren sendte deretter, den 19. oktober, et brev til Norge med anmodning om fortsatt innsats. Vi mottok dette den 20. samme måned. Deretter ble saken behandlet av Regjeringen, og så har man da i dag forelagt saken for denne komite.

For øvrig lå det allerede i stortingsproposisjonen om omgruppering av FN-styrkens budsjett i mai 1984 et forvarsel om et ja til en forlengelse av mandatet utover 19. oktober i år. Med andre ord: Når det gjelder en utvidelse utover 19. april 1985, vil man først kunne ta standpunkt til det i det øyeblikk Sikkerhetsrådet har vedtatt en mandatforlengelse og det foreligger en henvendelse til Norge. Det vi i mellomtiden vil gjøre, er å arbeide med et uttynningsopplegg som man mener er forsvarlig, og som samtidig inneholder det politiske budskap som bør ligge i dette opplegget.

Da tror jeg at jeg har vært inne på de konkrete punktene som er blitt tatt opp, pluss de kommentarene man har kommet med.

GUTTORM HANSEN: Jeg har ikke anfektet forlengelsen av mandatet denne gangen, så det var for så vidt helt unødvendig for fung, utenriksminister å komme inn på det nå. Jeg har ikke tatt opp det problemet, for jeg syntes ikke det var nødvendig nå.

Når man nå snakker om at Sikkerhetsrådet vil gjøre et eventuelt vedtak om forlengelse av mandatperioden utover 19. april 1985, og at vi i mellomtiden skal forberede et eventuelt uttynningsprogram, håper jeg imidlertid at det i dette også ligger at Regjeringen på forhånd vil signalisere overfor dem som skal vite det, at vi kommer til å foreta en uttynning hvis man vedtar en forlengelse, slik at det ikke blir gjort kjent etter at Sikkerhetsrådet har forlenget mandatet, men før den tid. Ellers går jeg ut fra at dette politisk ikke vil virke slik som vi håper at det skal gjøre. Jeg regner derfor uten videre med at det ligger i den plan man nå legger.

FORMANNEN: Fung. utanriksminister vil svara på det.

FUNG. UTENRIKSMINISTER ANDERS C. SJAASTAD: Jeg vil bare bekrefte at det gjør det. Vi er allerede i

(KL) ferd med å forberede kontakter til de andre troppebidragsytende land, til FN og for øvrig til partene i området.

FORMANNEN: Då ser eg ikkje nokon som ber om ordet meir til punkt 1, og vi reknar oss ferdige med det.

Sak nr. 2.

Eventuelt.

FORMANNEN: Er det nokon som har tenkt å reisa noko under Eventuelt?

GRO HARLEM BRUNDTLAND: Jeg vil gjerne benytte anledningen til å avverge eventuelle misforståelser når det gjelder den betydning store deler av Stortinget tillegger det som skjer i FN i forbindelse med arbeidet med norsk standpunkt til ulike resolusjoner osv. som kan komme til å bli gjort i perioden før vi får utenriksministerens redegjørelse og utenriksdebatten. Dette er bare en påminnelse. Jeg vil, slik at det er gjort her, be om at Regjeringen fremlegger eventuelle standpunkter i denne forbindelse for den utvidede utenrikskomite, og også andre standpunkter den akter å innta til viktige saker generelt sett, særlig når det gjelder sikkerhet, nedrustning og frys, men også når det gjelder andre resolusjoner i forbindelse med det feltet som Stortinget behandlet i mai/juni i år.

STEIN ØRNHØI: Kommer det noen reaksjon på fru Brundtlands anmodning nå eller ...

FORMANNEN: Eg burde kanskje ha spurt om det, men eg oppfatta det som ei påminning til Regjeringa og utanriksministeren. -

Fung. utanriksminister vil svara på det.

(KL) FUNG. UTENRIKSMINISTER ANDERS C. SJAASTAD: Grunnen til at jeg ikke øyeblikkelig bad om ordet, var at man selvfølgelig er innstilt på å fremlegge slike standpunkter for komiteen på et tidspunkt som vil passe for denne.

Møtet hevet kl. 16.45.